EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 29.3.2007
KOM(2007) 147 lõplik

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE

nõuetele vastavuse süsteemi kohaldamise kohta

(nõukogu määruse (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, artikli 8 alusel)

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE

nõuetele vastavuse süsteemi kohaldamise kohta

(nõukogu määruse (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, artikli 8 alusel)

1. SISSEJUHATUS

Nõuetele vastavuse süsteem on ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) 2003. aasta reformi peamine koostisosa. Nõuetele vastavusega **luuakse seos** täistoetuse maksmise ja teatavate eeskirjade vahel, mis käsitlevad põllumajandusmaad ja põllumajanduslikku tootmist ning tegevust keskkonna, rahvatervise, loomade tervishoiu, taimetervise, loomade heaolu valdkonnas ning häid põllumajandus- ja keskkonnatingimusi. Seda seost väljendab konkreetselt võimalus eeskirjade rikkumise korral teatavaid ELi põllumajandustoetusi täielikult või osaliselt vähendada. Vähendus põhineb rikkumiste tõsidusel, ulatusel, püsivusel, korduvusel ja tahtlikkusel.

Nõuetele vastavusel on **kaks eesmärki**. Esimene on edendada säästva põllumajanduse arengut. See saavutatakse põllumajandustootjate kaudu, kes peavad kinni nõuetele vastavuse eri aspektide kohta käivatest eeskirjadest. Teine eesmärk on, et ÜPP vastaks paremini kogu ühiskonna ootustele. Praegusel ajal kasvab poolehoid seisukohale, et põllumajandustoetusi ei tohiks anda põllumajandustootjatele, kes ei pea avaliku poliitika oluliste valdkondade põhireeglitest kinni. Komisjon on veendunud, et nende kahe eesmärgi saavutamine tagab ÜPP-le tuleviku.

Liikmesriigid peavad nüüd seda süsteemi ÜPP esimese samba raames[1] kohaldama kõigi toodangust lahutatud või sellest sõltuvate otsetoetuste suhtes. Neil tuleb seda kohaldada ka ÜPP teise samba kaheksa meetme suhtes.[2]

Juba algusfaasis on tekkinud arutelud mitmete küsimuste üle ning selle teema tundlikkus ise näitab juba, et nõuetele vastamine ei ole üksnes vaatenurga küsimus. Seda tuleb pidada positiivseks arenguks, sest nõuetele vastavus parandab ÜPP jätkusuutlikkust ja suurendab avalikkuse toetust sellele poliitikale. Seepärast ei tule selle kontseptsiooni lahjendamine kõne allagi. Selle asemel tuleks igal juhul pingutada, et kõik osalejad selle üldiseks hüvanguks heaks kiidaks.

Kuna põllumehed on selle süsteemi tuumaks ning nende heakskiit nõuetele vastavuse süsteemile on selle eduks hädavajalik, on väga tähtis näha asju põllumeeste vaatenurgast. Nõuetele vastavus võib tõesti kujutada endast väljakutset, kuna pahatihti on selle tulemuseks küllaltki mahukas reeglistik, mida varem rakendati üksteisest sõltumatult, kuid nüüd on koondatud ühtseks loendiks, mis käsitleb selliseid erinevaid valdkondi nagu keskkond, rahvatervis, loomade tervishoid ja heaolu. Kriitiline element – toetuste vähendamise võimalus – annab samuti põhjust muret tunda.

---

[1] Vt nõukogu määruse (EÜ) nr 1782/2003 I lisa.

[2] Vt nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikkel 51.

Nõuetele vastamise süsteemi kasutuselevõtt on olnud väljakutse ka riikide ametiasutustele. Nimelt pidid nad detailselt välja töötama nõuded ja standardid, mida tuleb täita, ning neid põllumeestele arusaadaval moel tutvustama, nad pidid looma juhtimis-, kontrolli- ja vähendamissüsteemi ning korraldama kõikide asjaomaste asutuste vahelise sujuva asjaajamise.

Oluline on vahet teha küsimustel, mis tekkivad ühenduse raamistikust ja küsimustel, mis on seotud selle raamistiku rakendamisega liikmesriikides. Selles osas tuleb märkida, et subsidiaarsuse põhimõte on nõuetele vastamise süsteemi üks aluspõhimõtteid. ELi raamistik sätestab, et nõuete ja standardite sisuks oleks kohalikud ohud ja piirangud, mis tähendab, et nad erinevad liikmesriigiti või piirkonniti. ELi raamistik soodustab ka liikmesriikides eelnevalt eksisteerinud juhtimissüsteemide kasutamist, mis tähendab, et kontrollisüsteemide korraldus erineb samuti liikmesriigiti. Samal ajal on tarvis siiski tagada, et nõuetele vastamise süsteem oleks kõikidele ELi põllumajandustootjatele ühesugune toimimisala. Seda tagatakse ühise raamistiku abil, mis peab jääma kohustuslikuks nii põllumajandustootjatele täitmiseks ette nähtud nõuete ja standardite määratluste puhul kui ka juhtimis-, kontrolli- ja vähendamissüsteemide poolest. Vajaliku tasakaalu leidmine ühelt poolt ühise ELi raamistiku ja teisalt kohaliku spetsiifilise olukorra vahel on üks tõsisemaid väljakutseid, mis süsteemil ees seisab.

Komisjon on teadlik kõigi osaliste tundlikkusest neis küsimustes ning seepärast keskendub käesolev aruanne peamiselt praeguseks tõstatatud probleemidele koheste lahenduste pakkumisele. Komisjon rahastab mitmeid uurimusi nõuetele vastamise süsteemi rakendamise kohta liikmesriikides. Need on veel pooleli ja ühegi otsustava järelduseni ei ole veel jõutud. Liiga vara on veel mõtiskleda nõuetele vastavuse rakendusala muudatuste üle, vaid need tuleb jätta hilisema „tervisekontrolli” jaoks.

2. NÕUETELE VASTAVUSE MÄÄRATLUS ELI TASANDIL

Nõuetele vastavuse reguleerimisala (eeskirjad, millest põllumajandustootja peab kinni pidama) koosneb kahest komponendist: kohustuslikud majandamisnõuded ja head põllumajandus- ja keskkonnatingimused. Head põllumajandus- ja keskkonnatingimused sisaldavad kahte tüüpi elemente: kogum põllumajandustootjatele täitmiseks ette nähtud nelja valdkonna standardeid ja liikmesriikide kohustus säilitada püsikarjamaana kasutatava põllumajandusmaa osakaal.

- Kohustuslike majandamisnõuete kasutuselevõtt nõuetele vastavuse süsteemis ei too põllumajandustootjatele uusi kohustusi, sest kõnealune õigusakt ja tema täitmise tagamise eeskirjad on juba eelnevalt mõnda aega sõltumatult olemas olnud ning nõuetele vastavuse tagamiseks tehtavaid vähendusi kohaldatakse ilma, et see piiraks konkreetsete õigusaktidega kehtestatud sõltumatu karistuste süsteemi kohaldamist. See võib aga kõnealuste õigusaktide rakendamist märkimisväärselt parandada, kuna tõstab põllumajandustootjate teadlikkust. Kohustuslike majandamisnõuete seas loetletud 18st ühenduse aktist on 14 direktiivid, mis juba oma olemuse poolest jätavad liikmesriikidele võimaluse valida seal sätestatud eesmärkide täitmiseks vajalikud vahendid. Mõningal määral mõjutab see ka nende täitmise tagamist nõuetele vastavuse süsteemi kaudu.

- Kui nõuetele vastavuse süsteem jõustus, olid heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste standardid uued vähemalt nendele põllumajandustootjatele, kes ei olnud varem maaelu arengu põllumajandus- ja keskkonnameetmete või ebasoodsamate tingimustega piirkondade toetusesaajatena pidanud häid põllumajandustavasid rakendama. Liikmesriigid peavad määratlema kõikide standardite miinimumnõuded nõukogu määruse (EÜ) nr 1782/2003 IV lisas sätestatud raamistiku põhjal, välja arvatud need, mis ei ole selle riigi kontekstis asjakohased. Tänu liikmesriikide tehtud uuringule on komisjoni talitused teadlikud teatavatest probleemidest miinimumnõuete määratlemise ja ulatusega liikmesriikides. Kõnealused probleemid võetakse liikmesriikidega jutuks ning neile tuleb leida lahendused.

3. TÄHELEPANEKUD NÕUETELE VASTAVUSE SÜSTEEMI KOHALDAMISE KOHTA

3.1. Kokkuvõte süsteemi kohaldamise kohta esitatud andmetest

Nõuetele vastavuse üle peetavad elavad arutelud ei ole ainus näitaja, et hoolimata eespool väljatoodud piirangutest süsteemi tegelikult praktikas rakendatakse. Komisjonil on selle kohta samuti tõendeid andmete kujul, mis on saadud 23st liikmesriigist kontrollide ja vähenduste kohta. Neid andmeid (aastast 2005) võib kokku võtta järgnevalt:

– kohapealseid kontrolle (kokku 240 898) tehti 4,92%le põllumajandustootjatest, keda mõjutas nõuetele vastavuse süsteem. Täielikku nõuetele vastavust kohaldavate liikmesriikide määr (4,4%) tuleneb konkreetsest karja identifitseerimise ja registreerimise kontrollimäärast (5 või 10% põllumajandusettevõtetest). Liikmesriikide määr (5,7%), kes on hõlmatud ühtse pindalatoetuse kavaga ja kohaldavad üksnes heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste standardeid, tuleneb asjaolust, et enamikus liikmesriikides tehti nõuetele vastavuse ja abikõlblikkuse ühendatud kontrolle;

– vähendusi kohaldati 11,9% põllumajandustootjate puhul, kellele kohapealset kontrolli tehti: see määr on kõrgem liikmesriikides, kes kohaldavad nõuetele vastavust täielikult (16,4%) kui teistes liikmesriikides (6,1%), kes on kontrolle teinud üksnes heade põllumajandus- ja keskkonnatingimustele vastavuse osas. Kogu ELis ulatus kohaldatud vähenduste summa 9,84 miljoni euroni;

– nõuetele vastavust täielikult kohaldavate liikmesriikide[3] enamik (71%) tuvastas karja identifitseerimise ja registreerimisega seotud rikkumisjuhtumeid, kuna ülejäänud juhud on peamiselt seotud heade põllumajandus- ja keskkonnatingimustega (13%) ning nitraatide direktiiviga (10%);

– enamikku vähendustest (keskmine 68%, mõnes liikmesriigis kuni 98%) kohaldati miinimumtasandil, mis on 1% otsetoetustest. Umbes 14% oli 3%lisi vähendamisi ja 12% oli 5%lisi vähendamisi.

3.2. Liikmesriikide tõstatatud küsimused

2006. aasta alguses toimusid komisjoni talituste ja liikmesriikide vahel arutelud nõuetele vastavuse süsteemi üle (asjakohase küsimustiku põhjal) otsetoetuste korralduskomitee raames. Liikmesriigid selgitasid rakendamise esimesel aastal tekkinud küsimusi, mida võib kokku võtta järgnevalt:

---

[3] Statistilise korrektsuse huvides on välja jäetud liikmesriigid, kes kohaldavad üksnes heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste standardeid.

- **Üldist.** Süsteemi juhtimist peeti üldiselt koormavaks. Peeti raskeks praktiliste elementide määramist, mida põllumajandustootjad pidid täitma ja mida seejärel tuli kontrollida. Ei olnud alati lihtne uusi eeskirju põllumajandustootjatele selgitada. Tunti puudust ka varasemast teabest.

- **Põllumajandustootjate suhtumine.** Põllumajandustootjate teadlikkuse tõstmist takistas nõuetele vastavust käsitleva teabe maht ja tehniline iseloom. Põllumajandustootjad olid mõnikord uute kohustuse vastu. Neile oli ka jäänud mulje, et neid ähvardavad topeltsanktsioonid: ühed nõuetele vastavuse süsteemi alusel ja teised konkreetsete õigusaktide alusel.

- **Süsteemi korraldus.** Mõnikord oli raske ELi õigusnorme kokku sobitada olemasoleva juhtimis- ja kontrollisüsteemiga. Konkreetseid piiranguid ja probleeme tekitasid liikmesriikide vastuvõetud otsused kontrollide korraldamise kohta, näiteks liiga palju või liiga vähe pädevaid kontrolliasutusi.

- **Valimi võtmine ja kontrollimäär.** Kontrollimisele kuuluv üldkogum selgus liiga hilja, mis ei võimaldanud kontrollida teatavate nõuete täimist. Tehti ettepanek, et tuleks täpsustada võimalikku juhuvaliku meetodit. Kontrollimäär võis teatavate tingimuste korral olla suurem (mitmed kontrolliasutused hõlmasid sama üldkogumit igaüks 1% ulatuses, konkreetne ettenähtud kontrollimäär nt veiste puhul jne). Eelkõige võisid korralduslikke probleeme tekitada valdkondlike õigusaktide alusel ette nähtud konkreetsed kontrollimäärad.

- **Kohapealne kontroll ja aruandlus.** Eeskirjad ei olnud piisavalt selged kohapealsete kontrollide läbiviimise aja, kontrollkäigu sisu ja kontrollkäikude arvu osas. Kontrollkäike peeti liiga pikaks, eriti kui põllumajandusettevõte paiknes mitme koha peal laiali, samuti nõudis kontrollimine põllumajandustootja osalemist. Mõne nõude täitmist oli raske kontrollida. Kontrolliaruanded olid pikavõitu ja mitte alati selgesti arusaadavad.

- **Vähenduste arvutamine**. Nõuete hulk ja ulatus tähendas ühtlasi, et vähenduste arvutamine oli keeruline ja põllumajandustootjatel oli raske sellest aru saada. Oli raske määratleda mõistete „tõsidus", „ulatus", „püsivus", „korduvus" ja üldise „tahtlikkuse" tähendust. Samuti peeti „korduvuse" kohaldamist liiga automaatseks. Oli tekkinud liikmesriikide vaheliste lahknevuste oht. Praktikas oli liiga vähe võimalusi jätta väiksemate rikkumiste puhul vähendused kohaldamata, mistõttu asjaomaste tootjate suhtumine süsteemi halvenes.

3.3. Komisjoni auditite esialgne hindamine

2005. ja 2006. aastal auditeerisid komisjoni talitused 13 korral nõuetele vastavuse süsteemi rakendamist kümnes liikmesriigis. Olulisemad tulemused on järgmised.

- **Põllumajandustootjatele antud teave.** Põllumajandustootjatele anti teavet brošüüride, internetimaterjali ja koolituste kaudu. Käsitletud teemad hõlmasid nõuetele vastavuse kohustusi, kontrolle ja vähendamise arvutamist (viimase kohta anti mõnikord pigem üldist teavet). Kõnealust teavet anti mõnikord liiga hilja.

- **Pädevate kontrolliasutuste määramine.** Väike hulk liikmesriike oli määranud makseasutuse ainsaks pädevaks nõuetele vastavuse kontrollimise asutuseks. Ülejäänud juhtudel oli makseasutusel tavaliselt täita koordineerimise ülesanne. Spetsialiseeritud asutuste kaasamine tagab kõrgetasemelise eksperdiarvamuse, kuid tekitab koordineerimisprobleeme. Samuti leiti, et pädevad kontrolliasutused delegeerivad kohapealsete kontrollide ülesande teistele asutustele (avalik-õiguslikele või eraõiguslikele).

- **Kontrollvalimi moodustamine ja riskianalüüs.** Raskused tekkisid siis, kui pädeva kontrolliasutuse hõlmatud üldkogum oli korralikuks riskianalüüsiks liiga väike, samuti kui pädev kontrolliasutus vastutas paljudele nõuetele vastavuse kontrolli eest. Paljudel juhtudel oli kasutatud vähe spetsiifilisi ohukriteeriume, isegi kui teave selle kohta oli kättesaadav. Kokkuvõtteks võib öelda, et nõuetele vastavuse kontrollimise erinevad määrad tekitasid teatavaid raskusi.

- **Kohapealse kontrolli ja aruandluse elemendid.** Peamiselt põhjustasid kontrollimisel raskusi 2. kohustuslik majandamisnõue (põhjavesi), 1. ja 5. kohustuslik majandamisnõue (looduslik linnustik ja looduslikud elupaigad), 4. kohustuslik majandamisnõue (nitraadid) ning 6. ja 8a. kohustuslik majandamisnõue (loomade identifitseerimine ja registreerimine) lammaste, kitsede ja sigade osas. Probleeme oli aruannete ühtlustamisega, tehtavate kontrollide sisu ja ulatuse kirjeldamisega ning leitud rikkumisjuhtude hindamisega.

- **Vähendamiste kohaldamine.** Mõned liikmesriigid olid juba kehtestanud vähendamistasemed ega jätnud kontrollijale seega hindamise võimalust, teised liikmesriigid aga olid kehtestanud üksnes juhised vähenduste arvutamiseks. Mõne maatriksi puhul oli ebatõenäoline, et vähendus võiks kunagi olla rohkem kui 1%. Samuti oli mitmes külastatud liikmesriigis väiksemad rikkumised vähendamisest vabastatud. Ning tuvastatud rikkumisjuhtumeid väljaspool 1%list kontrollvalimit ei hakatud alati uurima.

Kõnealuseid tulemusi hinnatakse Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi kulude raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise menetluse raames.

4. SÜSTEEMI PARANDAMINE

4.1. Juhtimis-, kontrolli- ja vähendamissüsteemi arendamine ja lihtsustamine

Juhtimis-, kontrolli- ja vähendamissüsteeme käsitlevad probleemid on tuvastatud eespool esitatud teabe alusel. Komisjoni talitused on juba alustanud liikmesriikidele abi pakkumist nõuetele vastavuse süsteemi rakendamisel ning alates 2005. aastast on välja antud seitse juhendit. Nad on korraldanud ka vahetusi, et liikmesriigid võiksid üksteisele õpetada häid tavasid ja võrrelda oma kogemust nõuetele vastavuse süsteemi rakendamisel. Komisjon jätkab selliste arutelude soodustamist, eriti järgmistel teemadel:

– kitsaskohtade ära kasutamine kontrollimisel, nt kontrollkäikude tegemine meiereide või tapamajade tasandil, mis võiks lihtsustada põllumajandusettevõtete kohapealset kontrollimist,

– vähendamissüsteemid (näiteks punktisüsteemide kohaldamine),

– teabe andmine põllumajandustootjatele,

– probleem, et teatud tüüpi põllumajandustootjate puhul on vähenduste kohaldamise oht suurem kui muidu.

Komisjon on valmis viivitamata võtma käsile ka muud küsimused, mida saab lahendada ELi tasandil. Sellega seoses võetakse nõukogu või komisjoni tasandil arutlusele järgmised küsimused.

4.1.1. Väiksemate rikkumisjuhtumitega leppimine, uus vähese tähtsuse reegel

Kontrollimise käigus leitud teatavate rikkumisjuhtumite puhul ei pruugi abi vähendamine nõuetele vastavuse süsteemi alusel olla õigustatud.[4] Kehtivates eeskirjades ei ole siiski väiksemate rikkumiste puhul selgelt väljendatud mingeid muid võimalusi. Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega tuleks liikmesriikidel lubada käsitlemata jätta juhtumid, mille korral ei alustataks hooletuse puhul ette nähtud 3%list vähendamist, mida teatavatel juhtudel võib muuta 1%liseks miinimumvähendamiseks. Sellest olenemata tuleks niisugustel juhtudel saata põllumajandustootjale hoiatuskiri, kus osutataks puuduse kõrvaldamise vajadusele. Selliseid juhtumeid jälgitakse ja võetakse arvesse, kui rikkumine kordub. Selleks et määrata selliste erandite rakendamiseks vajalik taluvuspiir, võiks uurida võimalust võtta üldiselt kasutusele punktisüsteem, mida mõnes liikmesriigis juba kohaldatakse.

Samuti võivad haldusasutused pidada õigustamatuks ja koormavaks vähendamise kohaldamist väga madalate algsummade puhul. Seega tuleks kehtestada vähese tähtsuse reegel, mis lubaks erandeid nõuetele vastavuse süsteemi kohasest abi vähendamisest umbes 50 eurost väiksemate summade puhul. Sellega arvataks vähem kui 5 000 eurot saavad põllumajandustootjad välja kohesest 1%lisest vähendamisest. Sellistel juhtudel tuleks siiski kohaldada hoiatuskirja ja eespool nimetatud jälgimist.

Mõlemal juhul tuleks jälgida puuduste kõrvaldamist väljaspool tavalist 1%list kontrollvalimit. See ei peaks siiski kaasa tooma uue kontrollimistasandi kasutuselevõttu.

Kõnealuste reeglite kohaldamine ei piiraks konkreetsete õigusaktidega kehtestatud sanktsioonide määramist.

4.1.2. Kontrollimäärade ühtlustamine

Kui teatavate valdkondade õigusaktidega on kindlaks määratud minimaalne kontrollimäär, tuleks pigem kohaldada seda määra ja mitte nõuetele vastavuse süsteemiga kehtestatud 1%list miinimummäära. Nagu mõned liikmesriigid ka osutasid, võivad erinevad kontrollimäärad tekitada raskusi nõuetele vastavuse kontrollimise korraldamisel. Komisjon kavatseb vastavas komisjoni õigusaktis nõuetele vastavuse kohapealsete kontrollide osas kasutusele võtta ühtse, minimaalselt 1%lise kontrollimäära. Sellest olenemata tuleb teada anda kõikidest valdkondlike õigusaktidega ettenähtud kohapealsete kontrollimiste käigus tuvastatud nõuetele vastavuse rikkumistest ning neid jälgida nõuetele vastavuse süsteemi alusel. Kõnealune 1%line minimaalne kontrollimäär ei piira järelkontrollide arvu väiksemate rikkumisjuhtumitega leppimise ja uue vähese tähtsuse reegli osas.

Kui kohapealsete kontrollide käigus tuvastatakse märkimisväärsel hulgal rikkumisi, siis kehtivate komisjoni õigusaktide järgi järelkontrollide arv järgmisel kontrolliperioodil suureneb. Kõnealused järelkontrollid hõlmavad kõiki nõudeid ja standardeid, mille täitmise eest pädev asutus vastutab, ning liikmesriigi haldusstruktuurist sõltuvalt võib suurenenud kontrollimäär hõlmata mitmeid nõuetele vastavuse valdkondi. Siiski oleks parem keskendada tihedam kontrollimine üksnes kriitilisele valdkonnale. Seepärast on komisjonil kavas muuta eeskirju nii, et kontrollimäära suurenemine oleks piiratud selle valdkonnaga, kus tuvastati arvukaid rikkumisi.

---

[4] Näiteks põllumajandusloomi identifitseeritakse vastavalt ühenduse loomatervishoiu eeskirjadele. Kadunud kõrvamärk või loomapass ei tähenda automaatseid sanktsioone, kui on tagatud, et loomad on jätkuvalt identifitseeritavad muude elementide kaudu (teine kõrvamärk või põllumajandusettevõtete register). Seda ei pruugi liikmesriigi asutused käsitada nõuetele vastavuse eeskirjade rikkumisena, mille puhul tuleks kohaldada vähendamist.

4.1.3. Kohapealsetest kontrollidest etteteatamine

Kehtivates õigusaktides ei ole sätestatud nõuetele vastavuse kohapealsetest kontrollkäikudest etteteatamist. Sellest olenemata on abikõlblikkuse ja nõuetele vastavuse ühendatud kontrollimise korral abikõlblikkuse etteteatamata kontrollimise põhimõte faktiliselt seadnud piirangu ka nõuetele vastavuse kontrollimisele. Selle piirangu õgvendamine pindalatoetuse abikõlblikkuse kontrollimisel parandaks kontrollimiste korraldamist ega vähendaks nende tõhusust. Seepärast annab komisjon ühtse otsemaksete kava, ühtse pindalatoetuste kava ja nõuetele vastavuse (sealhulgas 8 maaelu arengu meetme) puhul võimaluse kontrollkäigust kuni 14 päeva ette teatada tingimusel, et see ei ohusta kontrollimise eesmärki. Selle reegli muudele toetuskavadele laiendamise võimalust uuritakse edaspidi. Loomade identifitseerimise ja registreerimise kontrollimine (abikõlblikkuse või nõuetele vastavuse osas) ja kontrollimine sööda ja toidu alaste õigusaktidele ning loomade tervishoiu ja heaolu eeskirjadele vastavuse osas jääb põhimõtteliselt ette teatamata ELi õigusaktide kohustuslike nõuete tõttu.

4.1.4. Kohapealse kontrolli ja aruandluse elemendid ja ajastus

Kehtivates õigusaktides ei ole kohapealsete kontrollide aega kindlaks määratud. See on liikmesriikides tekitanud hulga küsimusi. Komisjon näeb ette eeskirjade täpsustamist, et oleks selgelt väljendatud nõue liikmesriikide asutustele kindlaks määrata see aeg aastas, mille jooksul kontrollitakse kõige tüüpilisemate kohustuste täitmist. Enamik kontrolle tuleb teha selle ajavahemiku jooksul. Ülejäänud kohustuste täitmist kontrollitakse tavalise 1%lise miinimumvalimi raames muul ajal aastas.

Lisaks näeb komisjon ette vajalike muudatuste tegemist selleks, et lubada kohapealseid kontrolle (näiteks abikõlblikkuse osas) teha kogu ettevõtte kontrollimise asemel üksnes poolte põldude osas.

Eeskirju tuleks ka täpsustada, et kindlustada põllumajandustootjale kontrolliaruande kättesaamine hiljemalt kolm kuud pärast kontrollimist.

4.1.5. Kontrollvalimi moodustamise tõhustamine

Kehtivate õigusaktidega kohapealsete kontrollide kohta ei ole lubatud põllumajandustootjate väljavalimist osaliselt juhuvaliku meetodil. Kuna juhuvaliku meetod on abikõlblikkuse kontrollimisel kasulikuks osutunud, soovib komisjon eeskirju muuta, et lubada ka nõuetele vastavuse puhul juhuvalikut.

4.1.6. Täpsem teave põllumajandustootjatele

See on väga tähtis, et põllumajandustootjatele antaks õiget teavet spetsiifiliste ja konkreetsete nõuete kohta, mida nad nõuetele vastavuse süsteemis peavad täitma. Komisjonil on kavas täpsustada kehtivaid eeskirju teabe osas, mida liikmesriigid on kohustatud põllumajandustootjatele andma.

4.1.7. Ajakava uute või muudetud nõuete rakendamiseks olemasolevas nõuetele vastavuse reguleerimisalas.

Kogemused on näidanud, et põllumajandustootjatel ei ole alati lihtne rakendada nõuetele vastavuse süsteemi lisatud uusi nõudeid. Seda on kehtivate nõuete puhul arvestatud kohustuslike majandamisnõuete järkjärgulise kasutuselevõtuga kolme aasta jooksul. Komisjon näeb ette sellise järkjärgulise kasutuselevõtu põhimõtte edasist rakendamist ja kehtestab nõuetele vastavuse süsteemi kõikide uute või muudetud nõuete kasutuselevõtuks realistliku ajakava.

4.2. Põllumajandusnõuande süsteemiga arvestamine

1. jaanuariks 2007 tuli liikmesriikidel luua põllumajandusnõuande süsteem, mis hõlmaks vähemalt nõuetele vastavuse süsteemi nõudeid ja standardeid. Komisjoni talitused peavad nõuandesüsteemi põhimõtteliselt oluliseks, et põllumajandustootjad hakkaksid nõuetele vastamise süsteemi paremini suhtuma. Tõepoolest tekkis algusperioodil hulganisti probleeme sellest, et põllumajandustootjatel oli raskusi nõuetele vastavuse süsteemi kohustustest arusaamisel ja nende rakendamisel. Kuna põllumajandustootja, kellele antakse nõu, saab nõuetele vastavuse süsteemi kohustustest paremini aru ja seega ka täidab neid, tuleks põllumajandustootja osalemist põllumajandusnõuande süsteemis võtta arvesse ka riskianalüüsi tegurina. Komisjonil on kavas eeskirju vastavalt täpsustada.

4.3. Sertifitseerimissüsteemidega arvestamine nõuetele vastavuse süsteemi juhtimisel

Hulk põllumajandustootjaid osaleb praegusel ajal kvaliteedi tõendamise kavades, mis tavaliselt hõlmavad mitmeid sertifitseerimisasutuse tehtavaid auditeid. Mõnel juhul tajuvad põllumajandustootjad nõuetele vastavuse süsteemi kohapealseid kontrolle ebavajaliku uue halduskoormusena, kuna need hõlmavad samu asju kui teatavad erasektori süsteemi alusel juba sertifitseeritud standardid. Tundub mõttekas otsida sertifitseerimissüsteemide ja nõuetele vastavuse süsteemi kohapealsete kontrollide koostoimet juhul, kui sertifitseerimissüsteem on ametlikult heaks kiidetud ja nõuetele vastavuse süsteemi suhtes asjakohane. Seepärast näeb komisjon ette eeskirjade kohandamist, et lubada pädevatel asutustel kasutada riskianalüüsi tegemiseks kontrollitavate põllumajandustootjate valimi moodustamisel sertifitseeritud põllumajandustootjate andmeid.

4.4. Kümne kuu reegli lihtsustamine

Nõukogu määruse (EÜ) nr 1782/2003 artikli 44 lõikega 3 kehtestatud niinimetatud kümne kuu reegel on osutunud liikmesriikidele keeruliseks hallata ning sel on põllumajandusmaa turule ebaproportsionaalne mõju. See reegel – mis kohustab põllumajandustootjat pidama enda käsutuses kümme kuud maatükke, mis on deklareeritud ühtse otsemaksete kava alusel saadava toetuse aluseks – tekitab mitmeid halduspробleeme. Tehakse ettepanek selle küsimuse põhjalikuks käsitlemiseks nii ühtse otsemaksete kava kui ka ühtse pindalatoetuse kava raames. Lisaks täpsustatakse võõrandaja vastutust nõuetele vastavuse süsteemi kohustuste osas juhul, kui maa võõrandatakse aasta jooksul.

4.5. Kohustuslike majandamisnõuete järkjärguline kasutuselevõtt ühtset pindalatoetuste kava kohaldavates liikmesriikides

Vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 2012/2006 peavad ühtset pindalatoetuste kava kohaldavad liikmesriigid aastast 2009 hakkama osana nõuetele vastavuse süsteemist rakendama kohustuslikke majandamisnõudeid. Kogemused teiste liikmesriikidega on näidanud, et kolmeaastane järkjärgulise kasutuselevõtu periood lihtsustas selle nõuetele vastavuse süsteemi elemendi kehtestamist. Kavas on teha ettepanek kohaldada samasugust kolmeaastast järkjärgulise kasutuselevõtu perioodi ühtset pindalatoetuste kava kohaldavate liikmesriikide puhul – see ajavahemik algaks kõikidele 2009. aastal, välja arvatud Rumeenia ja Bulgaaria, kes alustaksid 2012. aastal.

5. JÄRELDUSED

Käesolevas aruandes antud hinnangute põhjal kavatseb komisjon veel 2007. aastal:

a. esitada lisateavet nõuetele vastavuse süsteemi rakendamise kohta liikmesriikides;

b. esitada nõukogule ettepaneku või otsetoetuste korralduskomiteele eeskirjade eelnõu järgmistes küsimustes:

- kohustuslike majandamisnõuete järkjärguline kasutuselevõtt ühtset pindalatoetuste kava kohaldavates liikmesriikides,
- kümne kuu reegli lihtsustamise sätted,
- väiksemate rikkumisjuhtumitega leppimine ja uue vähese tähtsuse reegli kasutuselevõtt,
- kontrollmäärade ühtlustamine,
- võimaluse korral kohapealsetest kontrollidest etteteatamine,
- kohapealse kontrolli ja aruandluse elementide ja ajastuse täpsustamine,
- kontrollvalimi moodustamise tõhustamine põllumajandusnõuande süsteemi ja sertifitseerimissüsteemide osas,
- põllumajandustootjatele parema teabe andmine.